

Пулик В.М.,
студент 6 курсу, 4 групи, Інституту про-
куратури та кримінальної юстиції Націо-
нального юридичного університету імені
Ярослава Мудрого

ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА ГЛОБАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ НА ЗЛОЧИННІСТЬ НЕПОВНОЛІТНІХ

Ключові слова: насилля в засобах масової інформації, деформування цінностей, модель поведінки, підліткова злочинність.

Анотація: У тезах розглянута проблема висвітлення теми насилля в ЗМІ та мережі Інтернет як одна з причин поширенню злочинності серед неповнолітніх.

Ключевые слова: насилие в средствах массовой информации, деформирование ценностей, модель поведения, подростковая преступность.

Аннотация: В тезисах рассмотрена проблема освещения темы насилия в СМИ и сети Интернет как одна из причин распространения преступности среди несовершеннолетних.

Keywords: violence in the media, deformation of values, behavior model, juvenile delinquency.

Resume: In the abstracts, the problem of coverage of the topic of violence in the media and on the Internet is considered as one of the reasons for the spread of crime among minors.

На сьогоднішній день ЗМІ та Інтернет є найголовнішими джерелами отримання будь-якої інформації, яка потрібна людині. Якщо з одного боку, це дуже добре, адже в будь-який час можна знайти рішення якоїсь проблеми, то з іншого боку – цей потік інформації фактично не контрольований та не фільтрований. За часів незалежності України галузь інформаційних технологій розвивалася практично без підтримки з боку держави, роль якої переважно зводилася до збирання статистичних відомостей, що часто не відображали реального стану справ[5, 160].

Сьогодні в суспільстві відбуваються інтенсивні процеси інформатизації та інтелектуалізації, прискореними темпами формується інформаційне суспільство, особливістю якого є комп'ютеризація всіх сфер людського життя. Останнім часом комп'ютерні технології та комп'ютерні системи використовуються в більшості злочинів як засіб їх вчинення [8, с. 1297].

В. Ромек стверджує, що неабияку роль у механізмах навчання на моделях у людському суспільстві відіграють ЗМІ – телебачення, радіо, Інтернет і шоу-бізнес. Життя і діяльність підлітків поступово переміщується з вулиці у кіберпростір. Інтернет знеособив спілкування, зробив його анонімним, сформував новий тип суспільних відносин та цінності, які поки що не захищені кримінально-правовими заборонами. Одночасно, у сучасних підлітків значно розширився діапазон небезпечної поведінки, що формально не підпадає під дію Кримінального кодексу [4, 209].

Механізми копіювання широко використовуються з рекламною та комерційною метою. Так, А. Бандура підрахував, що протягом тижня з екрана телевізора можна спостерігати до 70000 агресивних дій порівняно з 1200 добрими й альтруїстичними вчинками [1]. Постіндустріальна стадія розвитку людства вимагає переосмислення й уточнення багатьох положень кримінологічної теорії, перегляду традиційних підходів до боротьби зі злочинністю. На сучасному етапі кримінологія проходить етап формування нової парадигми, зміни наукового світогляду, генерування ідей та упровадження інновацій [6, 169].

Показові й результати досліджень Медичного факультету Гарвардського університету (HarvardUniversity), згідно з якими до 18-літнього віку американська дитина бачить насилля на екрані телевізора більше 180 тис. разів. З них близько 80 тис. убивств. За інформацією Mediascope, 66% дитячих телепередач, які транслюються в США, містять сцени насилля, причому в трьох четвертих випадків телебачення демонструє програми, в яких насилля ніяк не наказується [2]. Зважаючи на ці дані, стає очевидною відповідь на запитання, чому ж зростає кількість злочинів які здійснюються неповнолітніми, та ще й іноді з надзвичайною жорстокістю.

Якщо раніше більшість інформації «черпалось» з книжок та газетних видань, які формували зовсім іншу призму свідомості – поваги, добра, любові один до одного та довірили, то сьогодні ж свідомість підлітків фактично деформується ще в досить юному віці.

На сьогодні, маємо наступну картину по телебаченню – кіно з жорстокими сценами насилля, передачі-розслідування жадливіх злочинів з детальним описом подій. Але якщо тут хоч якось фільтрується інформація, то в Інтернеті створюються навіть спеціальні спільноти, які підштовхують підлітків на якісь злочинні дії. Або ж наприклад, наслідування за улюбленим блогером в соціальних мережах «інстаграм», «тік-ток» тощо.

Діти, які постійно черпають інформацію лише зі ЗМІ, мають характерні особливості:

- міркують швидкими та готовими асоціаціями;
- ставлять поверхневі запитання, але відповідь їх не дуже цікавить;
- дають поверхневі та стереотипні відповіді на запитання дорослих; – їм характерна неглибока зацікавленість певними предметами;
- не відчують дистанції у спілкуванні з людьми і водночас не вміють реалізувати реальні особистісні контакти;
- не здатні відповідати спокійним поглядом; – почуття їх примітивні, а поведінка має тенденцію до безцеремонності [3].

Процес криміналізації суспільної свідомості пов'язаний з деформування ціннісних орієнтирів у суспільстві. Проблема впливу телевізійної інформації на формування особистості неповнолітніх набуває неабиякої актуальності, насамперед із-за зростання

такого негативного явища, як агресивність. Остання, як показали спеціальні дослідження, корелює з кількістю спостережуваних підлітком сцен насильства та жорстокості.

Для того щоб запобігти деструктивному впливу ЗМІ та мережі Інтернет на злочинність серед неповнолітніх потрібно використувати комплексний підхід. Для формування правильної свідомості та цінностей в дитини має бути вплив як батьків, вчителів, так і державних органів які регулюють інформаційний простір. Цей вид злочинності поряд з такими поняттями як економічна злочинність, організована злочинність, корупція, легалізація злочинних доходів хоча і з'явилося нещодавно, але міцно увійшло у понятійний апарат кримінологів і практичних працівників. Не так давно злочинам в кібер сфері на національному рівні приділялась незначна увага, вважалось, що кіберзлочинність може представляти реальну загрозу лише в далекому майбутньому, тепер майже ні в кого не виникає сумнівів, що частка кіберзлочинності в структурі злочинності України значно збільшилася [7, 81].

Також, дуже важливо встановити якісь обмеження для телебачення та ЗМІ щодо пропаганди насилля. А також, потрібно створювати такий інформаційний простір для підлітків, який формуватиме їх як позитивні особистості з правильними установками та моделями поведінки. Можливо потрібно навіть висвітлювати сюжети про відбування покарань неповнолітніми в місцях позбавлення волі, їх роздуми про вчинений злочин, позиції потерпілих також можуть мати профілактичне значення.

Потрібно об'єднати зусилля всіх складових інформаційного простору щоб забезпечити неповнолітніх якісною та корисною інформацією, оскільки вплив ЗМІ та мережі Інтернет безперечно буде лише зростати.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бандура А. *Інтернет ресурс*. URL: <https://books.google.com.ua/>
2. Вплив засобів масової інформації на формування правосвідомості неповнолітніх: зарубіжний та вітчизняний досвід. С. В. Кушнарьов. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2009. № 2. С. 24-31.

3. Апостолова Г. В. Про наслідки використання електронної техніки для розвитку здібностей дитини. Практична психологія та соціальна робота. 2003. № 9–10. С. 1–3.

4. Головкін Б.М. Злочинність неповнолітніх як суспільна проблема // Проблеми законності. 2016. № 133. С. 204-217. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2016_133_21

5. Таволжанський О. В. Основи державної кіберполітики України: формування та реалізація. Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. Серія : Право. 2017. № 4. - С. 158-164.

6. Головкін Б.М. Теперішнє і майбутнє кримінології // Проблеми законності. Харків : Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. 2020. № 149. С. 168- 184. URL: <http://plaw.nlu.edu.ua/article/view/200724/205532>

7. Таволжанський О. В. Кримінологічні аспекти кіберзлочинності у сучасних умовах / О. В. Таволжанський // The Journal of Eastern European Law = Журнал східноєвропейського права. – 2016. – № 31. – С. 80–86. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/17724/1/Tavolzhanskyi_80-86.pdf

8. Ovcharenko, Mykola O; Tavolzhanskyi, Oleksii V; Radchenko, Tetiana M; Kulyk, Kateryna D; Smetanina, Nataliia / Combating Illegal Drugs Trafficking Using the Internet by Means of the Profiling Method / Tavolzhansky O. V. // V. Journal of Advanced Research in Law and Economics; Craiova Том 11, Изд. 4(50), (Summer 2020): 1296-1304.

9. Віктимологія : навч. посіб. / В. В. Голіна, Б. М. Головкін, М. Ю. Валуйська та ін. ; за ред. В. В. Голіни і Б. М. Головкіна. – Харків : Право, 2017. – 308 с. URL: http://criminology.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/posib_viktimologiya-2017_final.pdf

Науковий керівник: к.ю.н., доц. О.В. Таволжанський